

УДК 346.2

Тильчик В. В., к. ю. н., доцент, доцент кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки Університету державної фіскальної служби України;

Починок К. Б., к. ю. н., доцент кафедри господарського права та процесу Університету державної фіскальної служби України.

**ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЇ
ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ**

Анотація. У статті досліджено правові основи реалізації функції технічного регулювання органами виконавчої влади. Розкрито особливості правового забезпечення стандартизації, сертифікації та діяльності органів виконавчої влади щодо дотримання технічних стандартів та проведення оцінки відповідності в світлі його оновлення. Акцентується увага на запровадженні європейських стандартів та особливості їх запровадження в Україні.

Ключові слова: органи виконавчої влади, технічне регулювання, стандартизація, сертифікація, регламент, оцінка відповідності.

Tilchyk V.V., K.Yu. Mr., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Administrative Law and Process and Customs Safety of the University of the State Fiscal Service of Ukraine;

Pochinok K. B., K. Yu. Mr., Associate Professor of the Department of Economic Law and the Process of the University of the State Fiscal Service of Ukraine.

**LEGAL SUPPLY OF THE FUNCTION OF TECHNICAL REGULATION
OF THE AUTHORITIES OF THE EXECUTIVE AUTHORITY
REALIZATION**

Abstract. In the article the legal bases of realization of the function of technical regulation by executive bodies are researched. The peculiarities of legal support of standardization, certification and activity of executive bodies regarding the observance of technical standards and conformity assessment in the light of its updating are revealed. The emphasis is on the introduction of European standards and the peculiarities of their implementation in Ukraine.

Key words: executive bodies, technical regulation, standardization, certification, regulations, conformity assessment.

DOI: <https://doi.org/10.36477/2616-7611-2018-07-14>

Постановка проблеми та актуальність. Розвиток економіки держав забезпечує послідовна, цілеспрямована політика з вирішення основних

проблем, однією з яких є проблема виробництва якісної продукції, виконання якісних робіт, надання якісних послуг. Якість — найбільш об'єктивний, узагальнюючий показник наукового, технічного, економічного, соціального, суспільного прогресу. Категорія якості відображає складну систему відносин виробництва та споживання. Держава застосовує різноманітні засоби та механізми регулювання якості продукції на всіх стадіях її виробництва та експлуатації, якості виконаних робіт та наданих послуг. Одним із основних засобів регулюючого впливу на діяльність суб'єктів господарювання є технічне регулювання [1].

Огляд попередніх досліджень та публікацій. Питання технічного регулювання та її складових є актуальними і постійно знаходяться в центрі уваги юридичної науки. Дослідженню даних питань присвячено праці таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як О. В. Зверева, Т. О. Кагал, С. М. Калачов, К. О. Кошман, А. М. Медведєв, В. Ф. Опришко, Н. Б. Писаренко, В. В. Прокопенко, М. Д. Гінзбург, Р. В. Овчаренко, Г. А. Саранча, А. Ханету, В. М. Шаповал та ін. Не зважаючи на велику кількість публікацій з предмету дослідження низка проблем не було вирішено, окремі лише позначено, інші — повністю залишилися поза увагою. Тема особливо актуалізується в світлі оновлення законодавства у зв'язку із імплементацією стандартів Європейського Союзу, особливо що стосується діяльності органів виконавчої влади у сфері забезпечення безпекового середовища.

Виклад основного матеріалу. Правові засади стандартизації в Україні викладені у Законі України «Про стандартизацію» [2], під якою законодавець розуміє діяльність, що полягає в установленні положень для загального та неодноразового використання щодо наявних чи потенційних завдань і спрямована на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній сфері. При цьому визначення та характеристика поняття «стандартизація та суміжні види діяльності» закріплено у ДСТУ 1.1-2001 «Національна система стандартизації. Стандартизація та суміжні види діяльності. Терміни та визначення основних понять» [3]. Відповідно до п. 3.1 стандартизація — це діяльність, що полягає у встановленні положень для загального і багаторазового користування стосовно розв'язання наявних чи можливих проблем і спрямована на досягнення оптимального ступеня впорядкованості за даних умов [3]. До суміжних видів діяльності вказаний Стандарт відносить процедуру встановлення відповідності продукції, процесів і послуг певним вимогам, що полягає у випробуванні, оцінюванні відповідності, інспектуванні та нагляді за відповідністю, у декларуванні, сертифікації, реєстрації, затвердженні та акредитації.

В. М. Шаповал визначає стандартизацію як самодостатню діяльність, яка є ключовим фактором підтримування державної соціально-економічної політики, а добровільну стандартизацію визнає відділеним від технічного регулювання видом регулювання господарської діяльності [4, с. 20].

Технічне нормування та стандартизація — це, насамперед, «діяльність, спрямована на досягнення оптимального ступеня упорядкування у певній

галузі за допомогою встановлення положень для загального і багаторазового використання стосовно реально існуючих чи потенційних завдань» [5].

Нині, стандартизація визнається одним з найважливіших механізмів технічного регулювання. Завдання, що стоять перед стандартизацією, безпосередньо пов'язані з питаннями технічного регулювання. Зокрема, Д. А. Коршунов [6, с. 15] пропонує визначати стандартизацію як діяльність, що полягає у встановленні для загального і багаторазового користування положень, щодо розв'язання наявних чи можливих завдань задля досягнення оптимального за сучасних умов ступеня упорядкування у певній сфері.

О. Кононенко [7, с. 12] звертає увагу, що в термінологічній сфері стандартизація виконує завдання досягнення консенсусу щодо визначення змісту понять та термінів між науковцями з різними позиціями і є основою для подальших досліджень у відповідній галузі.

О. Шнипко та Л. Віткін [8, с. 6], наголошують на тому, що стандартизація це незамінний засіб забезпечення сумісності, взаємозамінності, уніфікації, типізації, надійності техніки та інформаційних мереж, норм безпеки та екологічних вимог, єдності характеристик і властивостей, якості продукції, робіт, процесів, послуг.

Тож, стандартизація — діяльність зі встановлення правил і характеристик з метою добровільного багаторазового використання, спрямована на досягнення впорядкованості в сферах виробництва й обігу продукції й підвищення конкурентоспроможності продукції, робіт, послуг, а також відіграє значну роль у створенні вимог, які забезпечують національне виробництво конкурентоспроможної продукції, і тим самим спрямована на забезпечення якісного розвитку економіки України.

Згідно ст. 4 ЗУ «Про стандартизацію» [2], об'єктами стандартизації є продукція, процеси та послуги, зокрема матеріали, складники, обладнання, системи, їх сумісність, правила, процедури, методи, діяльність чи її результати, включаючи продукцію, персонал, системи управління, а також вимоги до термінології, позначення, фасування, пакування, маркування, етикетування, тощо.

У процесі трудової діяльності доводиться вирішувати систематично повторювані завдання, існують різні варіанти їх розв'язання.

Головним завданням стандартизації є створення системи нормативно-технічної документації, що встановлює прогресивні вимоги до продукції, яка виготовляється для потреб господарської діяльності, населення й оборони держави, а також контроль за їх дотриманням.

Мету стандартизації досягають шляхом розроблення, впровадження та застосування нормативних документів.

Крім того, метою стандартизації є створення умов для раціонального використання всіх видів національних ресурсів та відповідності продукції, процесів та послуг їх функціональному призначенню, сприяння науково-технічному процесу та міжнародному співробітництву, а також створенню умов для усунення невиправданих технічних перешкод у міжнародній торгівлі.

На погляд П. Серенкова та В. Гуревич [9, с. 19] результат діяльності (технічного нормування і стандартизації) — технічний нормативний правовий акт (нормативний документ), що містить вимоги для всіх зацікавлених сторін, виконання яких приводить до оптимальної (у сенсі максимальної) гармонії їхніх взаємовідносин.

Поняття «технічне регулювання» в господарській діяльності не є новим в законодавстві, однак оновлення останнього продукує посилення функціональної складової органів виконавчої влади. Це пов'язано із оновленими положеннями законів в яких існує пряма вказівка на зміст технічного регулювання. Перше положення було упроваджено Указом Президента України «Про Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики» [10] ще у 2002 році, але без конкретизації його змісту. З того часу в законодавстві термін «технічне регулювання», за логікою законодавця, повинен був стати загальним для термінів «стандартизація» та «сертифікація». Зважаючи на це у категорію, яка була новою для того часу, вкладався формальний зміст, що не відображав сутність технічного регулювання, як виділену функцію органів виконавчої влади.

Під впливом світових тенденцій у 2005 р. розпочався новий етап технічного регулювання, що ознаменувався набранням чинності Законом України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» [11], який передбачив поступову ліквідацію державних стандартів (для державних стандартів введено термін «національний стандарт»), розробку та прийняття обов'язкових технічних регламентів. Проведення реформи у сфері технічного регулювання обумовлено необхідністю створення сприятливих умов для функціонування ринкових механізмів господарювання, оскільки ринкова економіка не може підтримуватися застарілою системою державної стандартизації та обов'язкової сертифікації. Так, необхідність реформування стандартизації і сертифікації стає однією з визначальних умов для вступу України до Світової організації торгівлі, зокрема, в частині гармонізації правових та організаційних засад стандартизації та підтвердження відповідності в Україні вимогам Угоди щодо технічних бар'єрів у торгівлі [12].

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності», технічне регулювання — це правове регулювання відносин щодо застосування та встановлення виконання обов'язкових вимог до продукції або пов'язаних з нею процесів, систем і послуг, персоналу та органів, а також перевірки їх дотримання шляхом оцінки відповідності або ринкового нагляду [11].

Як зазначає, Р. В. Овчаренко [13, с. 29], термін «технічне регулювання» відображає сучасну європейську та міжнародну практику застосування нормативних документів і процедур підтвердження відповідності, які базуються на обов'язковості вимог технічних регламентів, добровільності застосування вимог нормативних документів і можливості вибору способу підтвердження відповідності. Корінне перетворення всієї національної

системи стандартизації та суміжних видів діяльності призводить до її трансформації у національну систему технічного регулювання. Такої ж позиції дотримуються і деякі фахівці технічної сфери, наприклад, Г. А. Саранча: «Стандартизація та сертифікація є специфічними засобами регулювання господарської діяльності і водночас складовими національної системи технічного регулювання» [14, с. 11]. Автор також досліджує окремо розвиток національних систем стандартизації та технічного регулювання, до законодавства у сфері технічного регулювання відносить Закони України «Про стандартизацію» [1], «Про підтвердження відповідності» [14], «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» [15].

Зустрічаються й інші підходи. Зокрема, О. В. Жиряєва і Т. Хайландт розмежовують поняття «технічне регулювання» і «стандартизація», визначаючи, що відмінність між технічним регулюванням і стандартизацією полягає у рівні згоди. Якщо відповідність стандартам — добровільна справа виробників, то технічне регулювання носить примусовий характер. Це має різне значення для торгівлі. Якщо продукт не відповідає вимогам технічного регламенту, його не буде допущено до продажу. Продукт, який не відповідає стандартам, буде допущений на ринок, але споживачі швидше за все віддадуть перевагу продуктам, що відповідають стандартам якості даного ринку [15, с. 9].

М. Д. Гінзбург саме поняття «технічне регулювання» не досліджує, хоча з публікацій видно, що він стоїть на позиції розуміння поняття «технічного регулювання» як правового регулювання відносин у сфері встановлення, застосування та виконання обов'язкових вимог до продукції або пов'язаних з нею процесів, систем і послуг, персоналу та органів [16, с. 14], тобто без включення до цього поняття відносин щодо добровільного застосування стандартів і процедур підтвердження відповідності.

Отже, попередньо, технічне регулювання можна визначити як правове регулювання відносин щодо встановлення, застосування та виконання обов'язкових і добровільних вимог до продукції та інших об'єктів, а також перевірка їх (добровільно або обов'язково) дотримання шляхом сертифікації (оцінки відповідності) за допомогою спеціальних засобів виміральної техніки за спеціальними схемами. При цьому обов'язкові вимоги та обов'язкова сертифікація мають забезпечити безпеку товарів, що споживаються, а добровільні — сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності і якості товарів, втіленню інноваційних технологій.

І. Гамбург вказує [17, с. 16, 18], що термін «технічне регулювання» вживається у назві понад 70 та у тексті більш як 3000 нормативно-правових актів. Також діють сотні нормативно-правових актів, що регулюють питання стандартизації, сертифікації, метрології (складових технічного регулювання) як окремо так і комплексно. З урахуванням наведеного, безумовним є положення про те, що першочерговою умовою сьогодні є уніфікація поняття «технічне регулювання» та врегулювання питання щодо його змісту, структури, тощо для однозначного застосування у вітчизняному законодавстві.

Логічним кроком щодо забезпечення такої необхідності, є аналіз наукових досліджень і публікацій, у яких йде мова про різноманітні підходи до формулювання поняття та змісту технічного регулювання господарської діяльності.

Технічне регулювання — ринковий спосіб впливу держави на ринок, метою реалізації якого є створення сприятливих умов для добросовісної конкуренції. Отже, у напрямі усунення неузгодженостей, паралелізму, прогалин пропонується визначити правові засади його здійснення в окремому законі та закріпити в ньому значення основних термінів, мету та сферу застосування закону, коло суб'єктів технічного регулювання, об'єкти технічного регулювання, порядок прийняття та застосування нормативно-правових документів з технічного регулювання.

Окремо, варто звернути увагу на оновлення підходу за якого становлення України, як суверенної правової держави та послідовна інтеграція її у світове економічне співтовариство вимагало проведення цілеспрямованої діяльності системи технічного регулювання, вельми актуальною для сьогодення є завдання створити єдине нормативне поле технічного регулювання, це відноситься до визначення поняття технічний регламент.

Так, п. 3.6 [4] та п. 5.6 [2] визначають регламент (англ. regulation) як прийнятий органом влади нормативний документ, що передбачає обов'язковість правових положень.

У правовій системі Європейського Союзу (*Acquis communautaire*) терміном регламент (англ. regulation) позначають юридично обов'язковий акт, прийнятий компетентним органом ЄС, який належить до вторинного законодавства ЄС і є обов'язковим у всіх своїх елементах, набирає сили закону в Європейському Союзі з моменту видання та має пряме застосування в усіх державах-членах ЄС [21, с. 32, 100].

Слово регламент в українській мові є запозиченим з французької через польську. Французьке слово *règlement* походить від латинського *regula* — правило [22, с. 574] і має такі українські відповідники: розпорядження, постанова, припис, положення, правила, процедура, настанова тощо [23]. Технічним регламентом (англ. technical regulation) є регламент, що містить технічні вимоги або безпосередньо, або через посилання на стандарт, технічні умови, настанову чи їхній зміст [4]. Технічний регламент може бути доповнений технічною настановою, яка означає способи дотримання вимог регламенту.

Так, Закони України «Про підтвердження відповідності» [14] «Про ветеринарну медицину» дають наступне визначення технічного регламенту — «закон України або нормативно-правовий акт, прийнятий Кабінетом Міністрів України, в якому визначено характеристики товару або пов'язані з ним процеси чи способи виробництва, а також вимоги до послуг, включаючи відповідні положення, дотримання яких є обов'язковим; може також містити вимоги до термінології, позначок, пакування, маркування чи етикетування, які застосовуються до певного товару, процесу чи способу виробництва [24].

У Законах України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» [25], «Про безпечність та якість харчових продуктів» [26] технічний регламент визначається як нормативно-правовий акт, затверджений центральним органом виконавчої влади з питань технічного регулювання та споживчої політики, в якому зазначаються характеристики продукту чи пов'язані з ним процеси і методи виробництва, включаючи відповідні адміністративні положення, виконання яких є обов'язковим. Технічний регламент не містить вимог щодо безпечності харчових продуктів, встановлених згідно із санітарними заходами, та може включати або визначати вимоги до термінології, позначень, пакування, маркування або етикетування стосовно продукту, процесу чи методу виробництва.

У ст. 13 Закону [1] регламентувалися правила застосування стандартів у технічних регламентах та інших нормативно-правових актах, зокрема, в частині встановлення обов'язкових вимог відносно призначення та безпеки продукції. Технічні регламенти почали мати форму законів або рішень уряду та стали обов'язковими. Із 2006 року технічним регламентам обов'язково відповідають введені в обіг в Україні продукція, процеси та послуги.

Не можна не погодитись з науковцями, які стверджують [17, с. 11], що в Україні, крім нормативних документів, які власне мають назву технічний регламент, діє значна кількість нормативних документів, що містять обов'язкові вимоги до продукції, процесів, послуг і по суті є технічними регламентами в міжнародному розумінні цього поняття. Це, перш за все, нормативно-правові акти з охорони праці та пожежної безпеки; санітарні норми; а також правила, положення, інструкції, порядок тощо, затверджені Президентом України, Кабінетом Міністрів України та центральними органами виконавчої влади (далі — ЦОВВ). Між зазначеними нормативно-правовими актами і технічними регламентами є певна відмінність:

- технічний регламент повинен містити комплекс вимог щодо безпечності продукції, процесу, послуги і тому його затверджує саме вищий орган законодавчої або виконавчої влади;

- перелічені вище нормативно-правові акти регламентують лише певний аспект цієї безпечності і тому їх затверджує центральний орган виконавчої влади, на який покладено функції регламентації у відповідній сфері.

З метою забезпечення фахового розроблення технічних регламентів, Кабінет Міністрів України затвердив Перелік Центральних органів виконавчої влади, на які покладаються функції технічного регулювання у визначених сферах діяльності та розроблення технічних регламентів [27].

Отже, сьогодні маємо два визначення поняття технічний регламент: широке-міжнародне та вузьке-внутрішнє. Перше — треба враховувати, працюючи з міжнародними та європейськими документами, міжнародними договорами України, друге — розробляючи технічні регламенти та національні стандарти.

Нормативним документом згідно п.1 ст. 1 ЗУ «Про стандартизацію» [1] є документ, який установлює правила, загальні принципи чи характеристики

різних видів діяльності або їх результатів. Залежно від об'єкта стандартизації, положень, які містить документ, та процедур надання йому чинності цей термін охоплює такі поняття як «стандарт», «кодекс ustalеної практики» та «технічні умови».

Визначаючи стандарт, як нормативний документ, український законодавець підкреслює дві основні, властиві йому риси. По-перше, стандарт нормативний — встановлений або визнаний державою, розрахований на багаторазове й, в певних випадках, обов'язкове використання невизначеним колом осіб і його вимоги можуть бути забезпечені примусом держави. По-друге, стандарт за своєю формою — документ, що може містити й містить як технічні, так і інші норми, виражені не тільки за допомогою мовних форм.

Як, зазначає, Н. Б. Писаренко, що є чотири концепції сутності стандарту:

- «результативний» — результат роботи зі стандартизації, сприймається переважно в технічній літературі;

- «документальний» — виник в технічній літературі і одержав офіційне визнання, адже за своєю зовнішньою формою норми, правила, характеристики стандарту дійсно відтворюються в документах;

- «концепції нормативного акту» — стандарт являє собою нормативний акт із технічним (техніко-правовим, нормативно-технічним) утримуванням;

- «концепції норми права» — стандарту властиві ознаки норми права, він містить норми, правила, характеристики, встановлені або санкціоновані державою, які розраховані на кількаразове й, у певних випадках, обов'язкове застосування невизначеним колом осіб. Дотримання стандарту забезпечується у відповідних випадках державним примусом [28].

Кодекси ustalеної практики розробляють на устаткування, конструкції, технічні системи, але які різняться конструктивним виконанням чи принципом дії.

Технічні умови України (ТУУ) містять вимоги, які регулюють відносини між постачальником або виготовлювачем і споживачем, або замовником продукції. Назва технічних умов складається з індексу документу (ТУ), скороченої назви держави (У), коду підприємства або організації (вісім знаків), реєстраційного номера і двох останніх цифр року затвердження.

Таким чином нормативно-технічні документи мають різний юридичний статус і використовуються на різних рівнях. На нижчому рівні діють національні стандарти — документи, розроблені зацікавленими сторонами на основі консенсусу й затверджені національним органом із стандартизації. Верхній рівень представлений технічними регламентами — законами України або нормативно-правовими актами, прийнятими Кабінетом Міністрів України, у яких визначено характеристики продукції або пов'язані з нею процеси чи способи виробництва, а також вимоги до послуг, включаючи відповідні положення, дотримання яких є обов'язковим. Технічний регламент може також містити вимоги до термінології, позначок,

пакування, маркування чи етикетування, які застосовуються до певної продукції, процесу чи способу виробництва. На сьогодні започатковано створення єдиного нормативного поля технічного регулювання, що вимагає уніфікацію пов'язаних термінів та понять з урахуванням як особливостей вітчизняного нормотворення, так і сучасну європейську та міжнародну практику їх тлумачення та застосування.

Література:

1. Про стандартизацію: Закон України від 17.05.2001 р. № 2408-III // Відомості Верховної Ради України. 2001. №31. Ст. 145.
2. ДСТУ 1.1:2001 Національна стандартизація. Стандартизація та суміжні види діяльності. Терміни та визначення основних понять. URL: <http://document.ua/nacionalna-standartizacija>
3. Шаповал В. М. Система технічного регулювання країн митного союзу // *Стандартизація, сертифікація, якість*. 2011. № 3. С. 18-21.
4. ISO/IEC Guide 2:2004 (E/F/R) Standardization and related activities — General vocabulary — Eighth edition.2004. 60 p.
5. Коршунов Д.А. Понятійні засади стандартизації // *Вісник Книжкової палати*. 2004. № 10. С. 13-15.
6. Кононенко О.А. Актуальні питання української стандартизації // *Стандартизація, сертифікація, якість*. 2012. №1. С. 12-14.
7. Шнирко О. Технічне регулювання та інновації // *Стандартизація, сертифікація, якість*. 2007. №6. С. 3-10.
8. Серенкова П. Концепція управління системою технічного нормування і стандартизації // *Стандартизація, сертифікація, якість*. 2007. №1. С. 18-24.
9. Про Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики: Указ Президента України від 01.10.2002 р. №887/2002 // Офіційний вісник України. 2002. №40. Ст. 1855.
10. Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності: Закон України 01.12.2005 р. №3164-IV // Відомості Верховної Ради України. 2006. №12. Ст.101.
11. Угоди щодо технічних бар'єрів у торгівлі в зоні вільної торгівлі: Постанова Кабінету Міністрів від 31.05.2006 р. № 783 // Офіційний вісник України. 2006. №22. Ст.1654.
12. Овчаренко Р.В. Проблемы реализации отдельных положений Хозяйственного кодекса Украины в условиях реформы национальной системы технического регулирования // Реалізація чинних Цивільного та Господарського кодексів України: проблеми та перспективи. К. : НДІ приватного права і підприємництва АпрН України, 2006. С. 29-31.
13. Саранча Г.А. Метрологія, стандартизація, відповідність, акредитація та управління якістю : підручник. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 672 с.
14. Про підтвердження відповідності: Закон України від 17.05.2001 р. №2406-III // Відомості Верховної Ради України. 2001. №32. Ст. 169.
15. Про акредитацію органів з оцінки відповідності: Закон України від

- 17.05.2000 р. № 2407-III // Відомості Верховної Ради України. 2001. №32. Ст. 170.
16. Жиряева Е.В. Техническое регулирование в международной торговле и российское законодательство // *Право и экономика*. 2005. №3. С. 9-16.
17. Гінзбург М.Д. Спроба класифікації українських нормативних документів / М. Д. Гінзбург // *Стандартизація, сертифікація, якість*. 2005. № 2. С. 13-19.
18. О техническом регулировании: Федеральный закон от 27 декабря 2002 г. № 184-ФЗ // *Собрание законодательства Российской Федерации*. 2002. №52 (ч. 1). Ст. 5140.
19. Гамбург І. Формування та розвиток законодавства про технічне регулювання господарської діяльності // *Підприємництво, господарство, право*. 2007. №6. С. 16-19.
20. Господарський кодекс України від 01.01.2003 р. №436-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. №18-22. Ст. 144.
21. Європейський Союз. Словник-довідник / Ред. М. Марченко. К. : К.І.С., 2006. 140 с.
22. Словник іншомовних слів / За ред. акад. О.С. Мельничука. К. : Гол. ред. УРЕ, 1977. 775 с.
23. АBBYU Lingvo 10.0. Многоязычный электронный словарь: выпуск 10.0.0.213 // АBBY Software Ltd, 2004 (на CD-носії).
24. Про ветеринарну медицину: Закон України від 25.06.1992 р. № 2498-XII // Відомості Верховної Ради України. 1992. №36. Ст. 531.
25. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII // Відомості Верховної Ради України. 1994. №27. Ст. 218.
26. Про безпечність та якість харчових продуктів: Закон України від 06.09.2005р. № 2809-IV // Відомості Верховної Ради України. 2005. №50. Ст. 533.
27. Про затвердження переліків центральних органів виконавчої влади, на які покладаються функції технічного регулювання у визначених сферах діяльності та розроблення технічних регламентів: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. № 288 // Офіційний вісник України. 2002. №11. Ст.521.
28. Писаренко Н.Б. Проблемы управления в галузі стандартизації: дис.. к. ю. н. : 12.00.07 / Писаренко Надія Борисівна. Х., 1997. 199 с.

References:

1. Pro standartyzatsiiu: Zakon Ukrainy vid 17.05.2001 r. № 2408-III // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2001. №31. St. 145.
2. DSTU 1.1:2001 Natsional'na standartyzatsiia. Standartyzatsiia ta sumizhni vydy diial'nosti. Terminy ta vyznachennia osnovnykh poniat'. URL: <http://document.ua/nacionalna-standartizacija>
3. Shapoval V. M. Systema tekhnichnoho rehuliuвання krain mytnoho soiuzu // Standartyzatsiia, sertyfikatsiia, iakist'. 2011. № 3. S. 18-21.

4. ISO/IEC Guide 2:2004 (E/F/R) Standardization and related activities — General vocabulary — Eighth edition. 2004. 60 r.
5. Korshunov D.A. Poniatijni zasady standartyzatsii // Visnyk Knyzhkovoï palaty. 2004. № 10. S. 13-15.
6. Kononenko O.A. Aktual'ni pytannia ukrains'koi standartyzatsii // Standartyzatsiia, sertyfikatsiia, iakist'. 2012. №1. S. 12-14.
7. Shnytko O. Tekhnichne rehuliuвання ta innovatsii // Standartyzatsiia, sertyfikatsiia, iakist'. 2007. №6. S. 3-10.
8. Serenkova P. Kontseptsiiia upravlinnia systemoiu tekhnichnoho normuvannia i standartyzatsii // Standartyzatsiia, sertyfikatsiia, iakist'. 2007. №1. S. 18-24.
9. Pro Derzhavnyj komitet Ukrainy z pytan' tekhnichnoho rehuliuвання ta spozhyvchoi polityky: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 01.10.2002 r. №887/2002 // Ofitsijnyj visnyk Ukrainy. 2002. №40. St. 1855.
10. Pro standarty, tekhnichni rehlementy ta protsedury otsinky vidpovidnosti: Zakon Ukrainy 01.12.2005 r. №3164-IV // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2006. №12. St.101.
11. Uhody schodo tekhnichnykh bar'ieriv u torhivli v zoni vil'noi torhivli: Postanova Kabinetu Ministriv vid 31.05.2006 r. № 783 // Ofitsijnyj visnyk Ukrainy. 2006. №22. St.1654.
12. Ovcharenko R.V. Problemy realizatsyy ot-del'nykh polozhenyj Khoziajstvennoho kodeksa Ukrainy v uslov'iyakh reformy natsyonal'noj systemy tekhnicheskoho rehulyrovannia // Realizatsiia chynnykh Tsyvil'noho ta Hospodars'koho kodeksiv Ukrainy: problemy ta perspektyvy. K. : NDI pryvatnoho prava i pidpryemnytstva AprN Ukrainy, 2006. S. 29-31.
13. Sarancha H.A. Metrolohiia, standartyzatsiia, vidpovidnist', akredytatsiia ta upravlinnia iakistiu : pidruchnyk. K. : Tsentri navchal'noi literatury, 2006. 672 s.
14. Pro pidtverdzhennia vidpovidnosti: Zakon Ukrainy vid 17.05.2001 r. №2406-III // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2001. №32. St. 169.
15. Pro akredytatsiiu orhaniv z otsinky vidpovidnosti: Zakon Ukrainy vid 17.05.2000 r. № 2407-III // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2001. №32. St. 170.
16. Zhyriaeva E.V. Tekhnicheskoe rehulyrovanye v mezhdunarodnoj torhovle y rossijskoe zakonodatel'stvo // Pravo y ekonomyka. 2005. №3. S. 9-16.
17. Hinzburh M.D. Sproba klasyfikatsii ukrains'kykh normatyvnykh dokumentiv / M. D. Hinzburh // Standartyzatsiia, sertyfikatsiia, iakist'. 2005. № 2. S. 13-19.
18. O tekhnicheskomy rehulyrovanny: Federal'nyj zakon ot 27 dekabria 2002 h. № 184-F3 // Sobranie zakonodatel'stva Rossijskoj Federatsyy. 2002. №52 (ch. 1). St. 5140.
19. Hamburh I. Formuvannia ta rozvytok zakonodavstva pro tekhnichne rehuliuвання hospodars'koi diial'nosti // Pidpryemnytstvo, hospodarstvo, pravo. 2007. №6. S. 16-19.
20. Hospodars'kyj kodeks Ukrainy vid 01.01.2003 r. №436-IV // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. №18-22. St. 144.
21. Yevropejs'kyj Soiuz. Slovnyk-dovidnyk / Red. M. Marchenko. K. : K.I.S., 2006. 140 s.

22. Slovnyk inshomovnykh sliv / Za red. akad. O.S. Mel'nychuka. K. : Hol. red. URE, 1977. 775 s.
23. ABBYY Lingvo 10.0. Mnohoiazychnyj elektronnyj slovar': vypusk 10.0.0.213 // ABBY Software Ltd, 2004 (na CD-nosii).
24. Pro veterynarnu medytsynu: Zakon Ukrainy vid 25.06.1992 r. № 2498-XII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1992. №36. St. 531.
25. Pro zabezpechennia sanitarnoho ta epidemichnoho blahopoluchchia naselennia Zakon Ukrainy vid 24.02.1994 r. № 4004-XII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1994. №27. St. 218.
26. Pro bezpechnist' ta iakist' kharchovykh produktiv: Zakon Ukrainy vid 06.09.2005r. № 2809-IV // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2005. №50. St. 533.
27. Pro zatverdzhennia perelikiv tsentral'nykh orhaniv vykonavchoi vlady, na iaki pokladaiut'sia funktsii tekhnichnoho rehuliuвання u vyznachenykh sferakh diial'nosti ta rozroblennia tekhnichnykh rehlamentiv: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13.03.2002 r. № 288 // Ofitsijnyj visnyk Ukrainy. 2002. №11. St.521.
28. Pysarenko N.B. Problemy upravlinnia v haluzi standartyzatsii: dys.. k. iu. n. : 12.00.07 / Pysarenko Nadiia Borysivna. Kh., 1997. 199 s.